FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. FEDERICO MANCINI

fremsat den 11. december 1985 *

Høje Domstol.

1. Ved kendelse afsagt den 30. august 1984 har fjerde kriminalafdeling ved Bayerisches Oberstes Landesgericht anmodet Domstolen om en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 36, stk. 1, første punktum, i Rådets forordning nr. 337 af 5. februar 1979 om den fælles markedsordning for vin (EFT L 54, s. 1).

Afsnit IV i nævnte forordning, hvor den bestemmelse, der interesserer den forelæggende ret, findes, indeholder forskrifter vedrørende visse ønologiske fremgangsmåder. Artiklerne 32 og 33 indeholder således bestemmelser om, i hvilket omfang der kan ske en forhøjelse af det naturlige alkoholindhold udtrykt i volumen i friske druer og andre varer, der er egnede til produktion af bordvin. I artikel 34 findes de nærmere regler for tilsætning af syre og afsyring. Endelig er det i artikel 36 bestemt, at »hver enkelt af de (i artiklerne 33 og 34) nævnte processer [alene] er tilladt, når den gennemføres som en proces under forarbejdningen af de friske druer, druemosten, druemosten i gæring eller den unge ikke færdiggærede vin til vin egnet til produktion af bordvin eller til bordvin og foregår i den vinavlszone, i hvilken de anvendte friske druer er høstet...«. I bestemmelsens stk. 2 tilføjes det, at »hver af de... nævnte processer skal anmeldes til de kompetente myndigheder«. Overtrædelse af disse bestemmelser straffes i Forbundsrepublikken Tyskland med bøde eller fængsel i indtil tre år, jfr. artikel 67, stk. 1, nr. 1, i Weingesetz (bekendtgørelse af 27. august 1982).

2. Hans Röser, der er tysk statsborger, ejer en række vinkældre i Kitzingen, der ligger i vinavlszone A, jfr. forordning nr. 337/79, artikel 32. I september 1982 foretog han dér tilsætning af druemost til 1.659 liter ikke færdiggæret most, der var fremstillet af druer høstet i Italien (i vinavlszone C II) og som han agtede at bringe i omsætning som »Federweißer« (druemost i gæring). Drikkevaren »Federweißer« sælges i uforseglede beholdere i ugerne straks efter vinhøsten og skal drikkes hurtigt, idet den fortsat er i gæring og således bliver til vin, hvilket — når der er tale om varer fra bestemte vinavlsområder — vil sige vin, der egner sig til produktion af bordvin.

Röser blev tiltalt for at have overtrådt de nævnte bestemmelser, men gjorde under straffesagen ved Amtsgericht Würzburg gældende, at artikel 36 skulle fortolkes efter ordlyden, og således kun kunne finde anvendelse, såfremt de anvendte råvarer og/eller tilsætningsvarer forarbejdes til bordvin, og ikke som det er tilfældet med Federweißer, når forarbejdningen standser på et tidligere trin i overensstemmelse med den tilsigtede kommercielle udnyttelse af varen. Amtsgericht Würzburg frifandt Röser (den 27. oktober 1983) med den begrundelse, at det ikke af bestemmelsens ordlyd klart fremgår, om bestemmelsen kun gælder for fremstilling af vin, eller om den også omfatter fremstilling af et overgangsprodukt, der fra begyndelsen af er bestemt til salg til den endelige forbruger.

* Oversat fra italiensk.

Anklagemyndigheden har anket denne dom til Bayerisches Oberstes Landesgericht, der ikke har bestridt, at den af tiltalte foreslåede fortolkning har sandsynligheden for sig, men at man må foretrække det modsatte synspunkt, hvorefter der ved anvendelsen af artikel 36 skal bortses fra, om forarbejdningen af druerne giver et overgangsprodukt eller et endeligt produkt. I forelæggelseskendelsen siges det således, at »Federweißer« også som druemost i gæring efterfølgende kan forarbejdes til en vin, som er egnet til fremstilling af bordvin, således at det er vanskeligt at foretage en klar afgrænsning af, hvorvidt det har været meningen med den tilsætning, der har fundet sted uden for produktionsområdet, at fremstille »Federweißer« eller et overgangsprodukt i fremstillingen. Imod en indskrænkende fortolkning af bestemmelsen taler også bestemmelsens formål, der jo er bedre overvågningsmuligheder i produktionsområdet og fremme af en produktion, der så vidt muligt sker på oprindelsesstedet.

Oberstes Landesgericht har ikke kunnet afgøre dette fortolkningsspørgsmål og har derfor udsat sagen og anmodet Domstolen om en afgørelse af følgende spørgsmål: »Skal artikel 36, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 337/79 fortolkes således at forhøjelsen af det naturlige alkoholindhold gennem forarbejdning af druemost i gæring kun må foretages i den vinavlszone, hvor de anvendte friske druer er høstet, såfremt nævnte druemost hverken er bestemt til vin, der er egnet til fremstilling af bordvin, eller til bordvin, men derimod bestemt til sælg til den endelige forbruger som 'Federweißer'«?

3. Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har anerkendt, at artikel 36 har til formål at skabe en effektiv kontrol med tilsætningsprocesserne, der i princippet kun kan gennemføres i den vinavlszone, hvor druerne er høstet. Den har derimod erkendt, at såfremt denne begrænsning ikke også omfattede overgangsprodukter i vinfremstillingen, ville overtrædelser blive meget lette at gennemføre; en kontrol vedrørende tilsætningen vil til enhver tid kunne afvises af vinavleren med henvisning til, at »varen er Federweißer og skal ikke være bordvin«.

Kommissionen er ikke desto mindre overbevist om, at reglen efter sin ordlyd ikke passer til formålet. Den er nemlig ufuldstændig, for den regulerer forholdene i forbindelse med en forhøjelse af alkoholindholdet udtrykt i volumen, der gennemføres »under forarbejdningen af de friske druer... til vin egnet til produktion af bordvin«, og omhandler ikke den situation, at forarbejdningen standser på et overgangsstadium, hvor der bliver tale om fremstilling af drikkevarer af Federweißer-typen. Såfremt der blot var tale om et forvaltningsretligt problem, ville en ophævelse af denne modsætning gennem en betoning af det af fælleskabslovgiveren forfulgte formål være lovlig. Men artikel 36 hænger nært sammen med medlemsstaternes straffelovgivninger, idet artiklen afgrænser eller bidrager til en afgrænsning af de konkrete tilfælde, der i disse lovgivninger er strafsanktioneret. Straffelovgivningernes beskrivelse af gerningsindholdet er imidlertid så præcise, at man kan udelukke muligheden for en udvidende fortolkning af fællesskabsbestemmelsen eller — hvad værre er — en fortolkning, der strider mod ordlyden.

Fællesskabsreglen må altså korrigeres. Dette har Kommissionen påtaget sig; den har forelagt Rådet et forslag, der indeholder følgende ændring af reglen: »Hver enkelt af de i artiklerne 33 og 34 nævnte processer ... er alene tilladt, når den gennemføres som en proces under forarbejdningen af friske druer, druemosten, druemosten i gæring ... til vin egnet til produktion af bordvin eller

til *andre drikkevarer til direkte fortæring* ... og foregår i den vinavlszone, i hvilken de anvendte friske druer er høstet« (understregningen er min). For fremtiden vil der altså ikke kunne opstå tvivl. Men *de iure condito* kan svaret til den tyske ret kun blive negativt: reglen finder udelukkende anvendelse på de forarbejdningsprocesser, der er led i produktionen af vin, der er egnet til bordvin og produktion af bordvin.

4. Jeg kan ikke acceptere Kommissionens opfattelse. Den går jo ud fra, at artikel 36 er ufuldstændig, idet bestemmelsen ikke omfatter forarbejning til et andet produkt af vin, der er egnet til produktion af bordvin, og den er derfor som det vil fremgå af det følgende fejlagtig. Desuden er *ictu oculi* de følger, den har, uacceptable, også selv om der kun er tale om en blot midlertidig ukontrolleret tilsætning af produkter, der er egnede til produktion af bordvin, alene fordi de som overgangsprodukter er bestemt til at overgå direkte til forbrug. Endelig er den af institutionen foreslåede ændring af reglen i strid med det formål, af hensyn til hvilket fællesskabslovgiveren accepterer en forhøjelse af alkoholindholdet, nemlig fremstilling på grundlag af de i forordning nr. 337/79 opregnede druesorter af bordvin af god kvalitet, og ikke af andre sæsonprægede drikkevarer.

De spørgsmål, sagen giver anledning til, må behandles i den rigtige rækkefølge, og jeg må herved først og fremmest rydde to misforståelser af vejen. Den første af disse har en helt uhyrlig karakter. En henvisning til artikel 36 i en medlemsstats straffelovgivning er helt uden betydning for den fortolkning, Domstolen er blevet anmodet om. Kommissionen har åbenbart glemt, at »artikel 177, der er holdt i almindelige vendinger, [ikke] sondrer mellem, om den nationale procedure, inden for hvilken de præjudicielle spørgsmål er stillet, har strafferetlig karakter eller ej«, eller at »fællesskabsretten [ikke] kan have forskellig virkning under hensyn til de områder af national ret, på hvilke den kan indvirke« (Domstolens dom af 21. marts 1972, 82/71, Den italienske Republiks anklagemyndighed mod SAIL, Sml. 1972, s. 43).

Den anden misforståelse har med følgende forhold at gøre: Federweißer, er *som en kommerciel vinholdig drikkevaretype* uden for ordningen i forordning nr. 337/79, der ikke medtager produktet blandt de varer, der er omfattet af den fælles markedsordning for vin; men Federweißer er derimod omfattet af ordningen, fordi der er tale om *en delvist gæret druemost*, men kun under forudsætning af, at den er fremstillet af visse druer, der er egnet til produktion af bordvin. Således hedder i forordningens artikel 48, stk. 3, litra b, at »... druemost i gæring ... fra vinstoksorter, som ikke er nævnt i klassificeringen, [må] alene afsættes til produktion af vineddike eller til destillation. Disse produkter kan dog anvendes til vindyrkerens eget forbrug«.

5. Efter denne præcisering, vil jeg se nærmere på spørgsmålet fra den forelæggende ret. Som anført under 2., spørges det, om forhøjelsen af alkoholindholdet i druemost af gæring ifølge artikel 36 kun kan foretages i den vinavlszone, hvor de friske druer er høstet, og om dette også gælder, når mosten, som tilfældet er med Federweißer, ikke skal indgå i produktion af vin men derimod sælges som den er.

Her er der grund til først og fremmest at beskæftige sig med spørgsmålets territoriale og geografiske aspekter. Jeg finder det på baggrund af de betingelser og begrænsninger, der er fastsat i forordning nr. 337/79 indlysende, at en forhøjelse af det naturlige alkoholindhold *som sådan* kun kan gennemføres i de områder, der er høstområder. Baggrunden for denne hovedregel er klar nok. Fælleslovgiveren har udtalt, at »[det kan]... i visse år være nødvendigt at tillade tilsætning til de produkter, der er egnede til fremstilling af bordvin; det er, både ud fra et kvalitets- og et markedssynspunkt væsentligt, at denne tilsætning underkastes bestemte vilkår og begrænsninger og kun kan foretages i forbindelse med produkter, der stammer fra bestemte vinstoksorter, og som har et potentielt naturligt minimums-alkoholindhold...; da produktionsbetingelserne er forskellige fra en vinavlszone inden for Fællesskabet til en anden, bør der tages hensyn til disse forskelle, navnlig for så vidt angår tilsætningsmetoderne« (jfr. betragtning 21 til forordningen). Der er altså tale om en beskyttelse af de vinavlsprodukter, der vel er naturligt egnede til produktion af bordvin, men som det i vanskelige år kan være nødvendigt at give et »alkoholtilskud«.

Artikel 32 er en punktlig gennemførelse heraf. Deri bestemmes jo, at alkoholindholdet for de i stk. 1 omhandlede produkter (friske druer, most af forskellig art) kun kan forhøjes, når det naturlige minimumsalkoholindhold ligger på i vinavlszone A (Forbundsrepublikken Tyskland) 5% vol.; i zone C II (Italien) 8,5% vol. I stk. 3 tilføjes, at forhøjelsen af disse mindsteindhold ikke kan overstige 3,5% i vinavlszone A og 2% i vinavlszone C. I artikel 33, stk. 6, anføres det imidlertid, at de nævte processer »*i intet tilfælde* ... må bevirke en forhøjelse af det totale alkoholindhold (i de nævnte varer) til mere end 11,5% vol. i vinavlszone A,« (understregningen er min). Dette maksimum kan naturligvis kun holdes, såfremt forhøjelsen kun er tilladt i den zone, hvor druerne er høstet. Man kan for eksempel forestille sig, at en tysk vinavler, der efter at have indført italiensk druemost med et minimumsalkoholindhold på 8,5% vol. til Tyskland ønsker at tilsætte den koncentreret druemost i sin bedrift; på grundlag af den for vinavlszone A fastsatte forhøjelsessats (3,5% vol.) vil han kunne forhøje alkoholindholdet til 12% vol. og på denne måde komme over det maksimum, der ifølge nævnte stk. 6 er tilladt, altså som bekendt for Forbundsrepublikken Tyskland 11,5% vol.

Et endnu mere forbløffende resultat får man omvendt, hvis det er en italiensk vinavler, der vil forhøje alkoholindholdet i en fra Tyskland indført druemost. På grundlag af de satser, der i artikel 32 er fastsat for Italien (5% vol. for minimumsindholdet og 2% vol. for forhøjelsen) ville der være tale om et unyttigt forehavende, for mosten ville nemlig ikke engang nå op på minimumsalkoholindholdet, der for vinavlszone C II er på 8,5% vol.

Det standpunkt, jeg er nået til, og hvorefter tilsætning kun kan ske i den vinavlszone, hvor druerne er høstet, pånøder sig således endnu mere af matematiske grunde end af fornuftsgrunde. Det kan ikke heroverfor indvendes, at de nævnte kvantitative begrænsninger ikke har betydning, når druemosten i gæring ikke skal anvendes til produktion af bordvin. For herved ville der jo ikke være taget højde for den forskel, der består mellem *betingelserne for tilsætning* (det vil sige de i artiklerne 32 og 33 fastsatte betingelser) og *betingelserne for at opnå tilladelse* til at gennemføre processerne til forhøjelser af alkoholindholdet (disse betingelser er omvendt fastlagt i artikel 36). For

selv om det anerkendes, at tilladelsen i en række tilfælde kan undværes, må den, der ønsker at foretage tilsætning til en druemost fremstillet af visse druesorter, i al fald overholde de (kvantitative og geografiske) betingelser, der ifølge artiklerne 32 og 33 er fastsat herfor.

6. Dette resultat er afgørende i denne forbindelse, men det er ikke tilstrækkeligt til at rydde al tvivl om den rette anvendelse af artikel 36 af vejen. Jeg tænker her på den påståede lakune, som Kommissionen har beklaget, og som danner baggrunden for det spørgsmål, Domstolen har fået forelagt. Når bortses fra spørgsmål af territorial art, kan dette spørgsmål formuleres på følgende måde: skal artikel 36, stk. 1, første punktum, fortolkes således, at forhøjelsen af alkoholindholdet i druemost i gæring, der er fremstillet af de i artikel 49 omhandlede druesorter, kan gennemføres også såfremt nævnte druemost hverken er bestemt til vin, der er egnet til fremtilling af bordvin eller til bordvin? eller sagt på en mere almindelig måde, kan der foretages en forhøjelse af alkoholindholdet af de produkter, der ifølge forordning nr. 337/79 er egnet til fremstilling af bordvin efter de i forordningen nævnte regler, såfremt disse produkter skal bringes i handelen som drikkevarer af en anden art end nævnte bordvin? Besvarelsen af dette spørgsmål kan efter min mening kun blive benægtende.

Lad os så se på grundene hertil. I artikel 46 bestemmes, at »for så vidt angår de under nr. 1 — 5 ... i bilag II definerede produkter (herunder druemost i gæring, jfr. nr. 3)... er alene de ønologiske fremgangsmåder og behandlingsmetoder tilladt, der er omhandlet i denne forordning«. Andre processer tillades ikke og grunden til dette forbud er enkel: »de i første afsnit omhandlede fremgangsmåder, jfr. artikel 46, stk. 2, må alene anvendes for at opnå en tilfredsstillende vinifikation eller en god konservering af de pågældende produkter«. Her må man imidlertid med rette kunne spørge, hvad der skal forstås ved en *tilfredsstillende vinifikation*? Dette begreb er i al fald for så vidt angår de i artikel 36 omhandlede processer og således også for så vidt angår tilsætning af druemost i gæring afgrænset og kræver ikke yderligere præcisering; der er jo tale om forarbejdning af friske druer, druemost og andre vinavlsprodukter til bordvin af god kvalitet. Man kan derfor set bort fra de andre mulige anvendelser, det være sig som overgangsprodukter eller endelige produkter.

Afgørelsen ligger herefter lige for; af artikel 46, sammenholdt med artikel 36 fremgår, at for produkter, der er egnede til fremstilling af bordvin, kan en forhøjelse af alkoholindholdet kun ske under iagttagelse af de i artiklerne 32 og 33 nævnte betingelser og kun tillades, såfremt det er hensigten hermed under én enkelt proces at opnå en tilfredsstillende vinifikation, det vil sige en forarbejdning af produkterne til vin, der er egnet til fremstilling af bordvin.

Hermed bliver der utvivlsomt tale om et meget stramt resultat, men til gengæld også et resultat, der på en gang harmonerer med reglernes ordlyd og med formålet med den fælles markedsordning for vin. Det udmærker sig endvidere ved at være i overensstemmelse med formålene med Rådets forordning nr. 338/79 af 5. februar 1979 om fastlæggelse af særlige regler for kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (EFT L 54, s. 48). Ifølge artikel 10 i denne forordning er nemlig tilsætning til produkter, der er egnede til produktion af sådanne vine kun tilladt, såfremt den foretages på de i artikel 36 i forordning nr. 337/79 fastsatte vilkår.

7. Af alle de ovenfor anførte grunde foreslår jeg Domstolen at besvare det spørgsmål, Bayerisches Oberstes Landesgericht har forelagt ved kendelse af 30. august 1984 i straffesagen mod Hans Röser, på følgende måde:

»Artikel 36, stk. 1, første punktum, i Rådets forordning nr. 337 af 5. februar 1979, skal fortolkes således, at forhøjelsen af det naturlige alkoholindhold for produkter, der er egnede til produktion af bordvin og er fremstillet af de i artikel 49 omhandlede druesorter, kun kan foretages på de i artiklerne 32 og 33 fastlagte vilkår, og kun kan tillades, såfremt det er hensigten hermed under én enkelt proces at forearbejde de nævnte produkter til vin, der er egnet til produktion af bordvin eller til bordvin, i den vinavlszone, hvor de anvendte friske druer er blevet høstet«.